אמור ב

א. ס׳איז ידוע וואָס עס שטייט אין מדרש [1], אַז די אַלע מצות וואָס דער אויבערשטער האָט אָנגעזאָגט די אידן צו מקיים זיין, איז ער זיי אַליין מקיים. דערפון איז מובן אויך בנוגע דער אזהרה צו כהנים זיי זאָלן זיך ניט מטמא זיין, אַז אויך דער אויבערשטער — וואָס „אלקיכם כהן הוא" [2] — היט זיך כביכול פון צו „נטמא" וועלן. דער־ריבער באַוואָרנט תוספות [3] אַז ס׳איז ניט קיין קשיא: ווי אַזוי האָט דער אויבערשטער „געמעגט" זיך מטמא זיין ביי דער קבורה פון משה רבינו — ווייל „ישראל נקראו בנים למקום", און צו זיין „בן" מעג זיך אַ כהן טמא מאַכן.

עד״ז שטייט אויך אין זהר [4] בנוגע דער גאולה העתידה — וואָס דאָן וועט זיך דער אויבערשטער, כביכול, „מט־מא" זיין ביים אַרויסגעמען אידן פון גלות אדום (ווי דער פסוק זאָגט: „מי זה בא מאדום חמוץ בגדים גו׳ וכל מלבושי אגאלתי" [5]) — אַז אידן זיי־נען כביכול „אחותו (של הקב״ה) ה־בתולה הקרובה אליו אשר לא היתה לאיש", און דעריבער איז „לה יטמא".

דאָרף מען פאַרשטיין: דער אויבער־שטער איז דאָך (ניט סתם אַ כהן, נאָר) אַ „כהן גדול" [6], און אַ כהן גדול טאָר זיך דאָך ניט מטמא זיין „על כל נפשות מת" אפילו ניט לבנו ול־אחותו הבתולה — וועלט דאָך ווידער ניט פאַרשטאַנדיק: ווי אַזוי האָט דער אויבערשטער זיך מטמא געווען צו משה׳ן, און ווי וועט ער זיך מטמא זיין צוליב אידן [7]?

ב. דער מהרש״א [8] איז דאָ מסביר, אַז אין אמת׳ן איז למעלה בכלל ניט שייך קיין טומאה, „כי דבר הרוחני לא יקבל טומאה". און דאָס וואָס די גמרא [9] זאָגט אַז דער אויבערשטער (נאָך קבורת משה רבינו) האָט זיך כביכול „טובל" געווען „בנורא", איז דאָס ניט מער ווי אַן ענטפער לויט דער שאלה און דיעה כוזבת פון דעם מין, וואָס האָט אָנגענומען אַז דער אויבערשטער איז אַ מציאות אין אַ גשמיות׳דיקן ציור.

און לויט דעם הסבר פון מהרש״א וואָלט פאַרענטפערט געווארן די קשיא הנ״ל בשייכות צום תירוץ התוספות, ווייל באמת איז למעלה איבערהויפט ניט שייך דער ענין פון טומאה;

---

1) שמו״ר פ״ל, ט. ירושלמי ר״ה פ״א ה״ג.

2) סנה׳ לט, סע״א.
ענין הכהונה למעלה עפ״י חסידות — ראה ד״ה ויקחו לי תרומה תרכ״ח.

3) סנה׳ שם.

4) פרשתנו פט, א. ונתבאר בד״ה ול־אחותו הבתולה תרכ״ז ותרכ״ט.

5) ישעי׳ סג, א־ג.

6) ראה זח״ג יז, ב.

7) עיין בזה ממהר״ש מאוסטראפאלי (וכן בהג״ה לשם) ומתרץ דמפורסם בזהר וכו׳ דמגודל חיבתן של ישראל ה׳ עושה א״ע ככהן הדיוט (בהג״ה שם: דרק בא״י נקרא (כהן) גדול) — נדפס בליקוטי שושנים שבסו״ס קרנ״ים.

8) סנה׳ שם. ועד״ז ביד רמה: לדבריך אפי׳ אם הי׳ צריך לטבול הוה יכילנא למימר לך דטביל בנורא ולא יכלת לי לאקשויי לי מקראי . . מיהו חס ושלום דאיכא טומאה קמי׳ קב״ה ואין שום דבר מלכלכו כדי שיטבול באש או בדבר אחר.

און די באַוואָרעניש פון תוספות איז בלויז פאַרוואָס דעם מין, לדעתו[9], איז ניט געווען שווער „היאך נטמא" — און לויט אים איז מספיק דער ענטפער פון „ישראל נקראו בנים ל־מקום", ווייל ער האָט נאָר געוואוסט אַז „אלקיכם כהן הוא", אָבער ניט אַז דער אויבערשטער איז אַ כהן גדול.

אָבער נוסף צו דעם, וואָס ס'איז שווער צו זאָגן אַז אַ גאַנצער ענין ושקו"ט אין גמרא, זאָל זיין בלויז לדעת המין — איז דאָך מוכח פון דעם זהר הנ"ל[10] אַז אויך למעלה איז שייך אַן ענין פון טומאה כביכול.

און וויבאַלד אַזוי, איז דאָך הדרא קושיא לדוכתא: ווי אַזוי איז דער אויבערשטער, אַ כהן גדול, זיך „מט־מא" כביכול צו „בנו" און „אחותו הבתולה"?

ג. איז דער ביאור אין דעם:

דאָס וואָס למטה זיינען אַלע עניני הבריאה אויסגעשטעלט אין אַזאַ אָדער אַנדער אופן, איז דאָס דערפאַר וואָס אַזוי זיינען זיי למעלה, אין זייער שורש, פון וואַנעט זיי ווערן נמשך. און הגם אַז דער שורש למעלה איז באין ערוך העכער פון צו האָבן די הגדרות און ציורים פון די נבראים למטה — פונדעסטוועגן, וויבאַלד אַז אויך (שרשן) די מדות שלמעלה [זיי־נען ניט בבחי' פשיטות בתכלית, ווי אוא"ס מצד עצמו וואָס ער איז פשוט בתכלית הפשיטות, נאָר זיי] האָבן אַ געוויסן גדר און ציור — חסד, גבורה וכו', דעריבער איז אין זיי שוין פאַראַן געוויסע ענליכקייטן צו די פרטיות'־דיקע נבראים שלמטה וואָס ווערן פון זיי נתהווה[11] און אין וועלכע דער פרט פון שרש קומט באופן בולט ומוגדר. אַזוי ווי, למשל, מים וואָס זייער טבע הירידה מלמעלה למטה[12] איז אין דער דוגמא צו מדת החסד (וועלכע איז דער שרש פון בחינת מים[13]) וואָס ענינה איז המשכה מל־

9) וכלשון התוספות „הא לא קשה לי' כו'".

10) וכ"מ גם בשמו"ר פט"ו, ה. וראה יפ"ת שם.

11) ועד שהמדות שלמעלה נקראים ב־אותם השמות של הדברים שנתהוו מהם (דרמ"צ קטו, סע"א. ובכ"מ. וראה של"ה יג, סע"ב ואילך).

12) תענית ז, סע"א.

13) ראה גם שעהיוה"א פי"א (פח, ב). ושם (וכ"ה גם שם פ"י (פז, סע"ב ואילך)), שגם האור נברא ממדת החסד. אבל זהו — בכללות. וראה לקלוי"צ — הערות ל־תניא ס"ע כז, שבחי' החסד שממנו נברא האור הוא „החסד שברישי כתפין שלמעלה מהתחלקות". וי"ל, שלכן הוא „משל" להבין על ידו בחי' הפשיטות שלמעלה (ראה המשך תרס"ו ע' תעז־ח). וראה להלן הערה 18.

ועפ"ז יובן מה שמבואר בד"ה ויהי בנסוע תרצ"ט בביאור מאמר המדרש מהיכן נבראת האורה כו' — דזה שמתמי' על בריאת האור יותר מכל הנבראים הוא, לפי שהאור „מצד העילוי שלו שהוא גילוי העצם, ה"ה בטבע העלי' לעלות למעלה . . איך האור הוא בבחי' ירידה והמשכה היפך טבעו . . בבחי' אור וגילוי אל העולמות. וע"ז אמר שנתעטף הקב"ה בשלמה כו'"

— דלכאורה, הרי התהוות האור שלמטה מבחי' האור שלמעלה הוא [לא שהאור שלמעלה נמשך למטה, כ"א — כמו התהוות כל הנבראים משרשם שלמעלה] בדרך יש מאין, וא"כ, מהו התמי' „מהיכן נבראת האורה" —

כי מכיון שבריאת האור הוא — מבחי' שלמעלה מהתחלקות, לכן גם כמו"ש למטה יש לו שייכות להאור שלמעלה שממנו נתהווה*. ולכן, בכדי שיהי' „נבראת האורה" — הוא ע"י הלבוש ד„שלמה" דוקא.

*) וע"ד העדר ההתחלקות שבאור ה־גשמי גופא, שגם כשמאיר בחדר קטן, הוא

מעלה למטה[14]. און עד"ז איז אויך ביי די אַנדערע נבראים.

און דערפאַר זיינען די נבראים לגבי שרשן אין דער בחינה פון „משל", וואָרום דורך זיי קען מען האָבן אַ געוויסע השגה אין דעם „נמשל", אין זייער שרש למעלה[15].

און היות אַז ס'איז דער רצון ה' עליון מען זאָל האָבן אַ ידיעה והשגה אין די מדריגות שלמעלה, אויך אין אוא"ס (ווי דער לשון[16]: ש„יכירו גדולתו" וכו' — זיין גדולה וואָס איז) הפשוט בתכלית הפשיטות, האָט ער דערריבער אויך אין דער בריאה אַריין־געגעבן ענינים וואָס זיינען בבחינת פשיטות (בערך הבריאה), בכדי מען זאָל קענען דורך זיי, ווי דורך אַ „משל", האָבן אַ וועלכן ס'איז באַגריף כביכול אין דער פשיטות פון אוי־בערשטן.

ד. הגם אַז אויך די ענינים אין דער בריאה וועלכע זיינען בבחינת פשיטות וואָס נוצן אָלס „משל" אויף דער פשיטות פון אויבערשטן, איז עס (ניט סתם אַ משל בעלמא, נאָר דאָס איז) מצד דעם ווייל די נבראים ווערן נמשך פון די בחינות וואָס זיינען העכער פון השתלשלות

[בדוגמת ווי די הגבלות און ציורים וועלכע זיינען אַ משל אויף די מדות שלמעלה — וואָס דאָס איז מצד דעם ווייל „נשתלשלו מהן"[17], זיי ווערן נשתלשל פון די מדות העליונות, כנ"ל ס"ג],

דאָך איז פאַרשטאַנדיק, אַז מצד דעם וואָס זיי זיינען נבראים, מוזן זיי האָבן כמה גדרים און הגבלות — און דעריבער, בעת מען נוצט אָט די פשיטות'דיקע ענינים אָלס „משל" אויף דער פשיטות פון אויבערשטן, טאָרן דאָ ניט אַריינגעמישט ווערן זיי־ערע גדרים און הגבלות (וואָס זיי מוזן האָבן אויף זיך, ווייל זיי זיינען נבראים) — ווייל אין דעם זיינען זיי ניט קיין משל אויף אוא"ס ב"ה.

אַזוי ווי דער שמש — וואָס דער־מיט וואָס ער ווערט ניט געענדערט דורך דעם אור וזיו וואָס קומט אַרויס פון אים איז ער אַ משל אויף „אני הוי' לא שניתי"[18] [און — ע"פ הנ"ל — דאָס וואָס דער שמש איז אַ משל אויף „אני הוי' לא שניתי" איז עס מצד דעם[19] ווייל ער ווערט נמשך כביכול פון „שמש הוי' "[20]] — איז אָבער מובן, אַז די פאַרשידענע הג־בלות וכו' וואָס זיינען פאַראַן אין אור

14) אגה"ק ס"ח. ובכ"מ. וראה גם תניא ח"א פ"ד.

15) ראה בארוכה ד"ה מי כמוך תרכ"ט. המשך והחרים תרל"א ס"ע כה ואילך.

16) ע"ח שער הכללים בתחלתו: כש־עלה ברצונו ית' שמו לברוא את העולם כדי . . יכירו גדולתו. וראה ג"כ המשך תרס"ו בתחלתו.

17) ראה תניא רפ"ג.

18) לקו"ת שה"ש יד, ג. ובכ"מ.
ובהמשך תרס"ו ע' תעד"ח, אשר (לא רק העדר השינוי שבהשמש הוא משל ל„אני הוי' לא שניתי", אלא) גם הפשיטות והעדר השינויים שבהאור — הוא משל לפשיטות האור שלמעלה (וראה לעיל הערה 13).

19) שלכן, כמה פרטים שבו — כולל גם מדת גדלו — הם בדוגמת הענינים שב„שמש הוי' " (ראה לקוטי לוי"צ הערות לתניא ריש ע' כו).

20) להעיר מסוטה י, א וברש"י ותוס' שם.

אותו האור ממש כמו שהוא בפלטרין גדול ומרווח, ורק שאינו מתפשט שם כ"כ (ד"ה כי עמך ש"ת פ"ו. ובכ"מ).

השמש (מצד דעם וואָס ער איז אַ נברא) זיינען ניט[21] קיין משל אויף אור א"ס[22].

ה. דערפון איז פאַרשטאַנדיק בנוגע לעניננו — דער אונטערשייד צווישן בחינת „כהן סתם" און „כהן גדול" למעלה:

אמת טאַקע אַז דער כהן גדול ש־למטה איז אַ משל ודוגמא צו „כהן גדול" שלמעלה — איז אָבער מובן אַז ער איז אַ משל אין דעם פּרט פון כהונה וקדושה נוספת וואָס איז דאָ אינעם כהן גדול שלמטה; אָבער די ענינים פון דעם כה"ג שלמטה וואָס זיינען אין אים מצד דעם וואָס ער איז אַ נברא, אַ נשמה אין אַ גוף — זיי זיינען ניט קיין משל אויף בחי' כה"ג שלמעלה.

און דעריבער איז פאַרשטאַנדיק, אַז וויבאַלד דער כה"ג שלמטה, מצד דעם ענין פון כהונה גדולה וואָס אין אים, איז העכער (און מובדל) פון ענין הטומאה[23], ביז אַז אפילו „לאביו ולאמו לא יטמא",

[און דאָס וואָס ס'איז שייך אַז ער זאָל טמא ווערן, איז עס ניט מצד ענין הכהונה גדולה וואָס אין אים, נאָר מצד דעם וואָס ער איז מוגדר אין די הגבלות פון גוף],

איז דערפאַר אין בחינת „כהן גדול" שלמעלה ניט שייך דער ענין פון טומאה.

משא"כ די בחינה שלמעלה וואָס הייסט „כהן" סתם (וואָס זי איז אַ „שרש" אויף כהן סתם — הדיוט למטה): וויבאַלד אַז ביי אַ כהן הדיוט למטה איז שייך דער ענין פון טומאה אויך מצד דעם ענין הכהונה וואָס אין אים — וואָס דעריבער מעג ער און מוז[24] זיך מטמא זיין „לשארו הקרוב וגו' " — איז דערפאַר איז עס אויך כביכול דאָ אין בחי' כהן הדיוט שלמעלה.

ע"פ הנ"ל וועט זיין פאַרשטאַנדיק — ווי אַזוי האָט דער אויבערשטער כביכול זיך מתעסק געווען בקבורת משה און דער ענין פון „וכל מלבושי אגאלתי" — ווייל אין דער בחינה פון כהן גדול איז מלכתחילה ניט שייך ענין הטומאה; די שאלה איז מצד דער בחינה פון „כהן הדיוט" שלמעלה — און אויף דעם איז דער ענטפער כנ"ל אַז „ישראל נקראים בנים ל־מקום" און „ולאחותו הבתולה גו' לה יטמא".

---

21) ראה המשך תרס"ו ס"ע תעז: כי באמת הרי השמש ג"כ נברא ובע"ג. וראה גם שעהיוה"א פ"י (פח, א): וגם נתלבש בעוה"ז שהוא בבחי' גבול ותכלית.

22) עפ"י מ"ש בפנים יובן מה שמבואר לפעמים (ד"ה להבין ענין אוא"ס תרכ"ז פ"ב. המשך וככה תרל"ז פ"ק) הטעם מה שהשפעת החיות ממנו ית' נקרא בשם „אור" (ולא בשם „שפע") „כי בדבר רוחני אין שייך התפשטות והתכווצות . . כ"א גילוי והעלם . . דהלא את השמים ואת הארץ אני מלא"

— דלכאורה, הרי אופן המשכת האור מן המאור הוא בדרך „התפשטות" (שעהיחוה"א פ"ג) ולא בדרך „גילוי", ובמקום שהאור אינו מתפשט אינו נמצא שם כלל, גם לא בהעלם (ראה סה"מ תקס"ב ע' רפ. סידור מת, ב. אמ"ב שער הק"ש פי"ב (כג, סע"ד)), ואיך שייך לומר שהתואר „אור" יהי' משל להבין על ידו הענין ד„את השמים ואת הארץ אני מלא" —

כי ענין ה„אור" הוא בדרך „גילוי", ורק שבאור השמש, להיותו גשמי ובגדר מקום, הוא בדרך „התפשטות". ועצ"ע.

23) להעיר שכה"ג אינו מחלל את ה־עבודה כשהקריב אונן (רש"י פרשתנו כא, יב. סנה' פד, רע"א).

24) טושו"ע יו"ד ס' שעג ס"ג.

ו. נאָך אַן ענין אין דעם:

אויפן פסוק „ואתם תהיו לי ממלכת כהנים“ [25] שטייט אין בעל־הטורים [26], אַז דאָס מיינט כהנים גדולים. ד. ה. אַז בשעת מ״ת איז יעדער איד געווארן אין דער בחינה פון כהן גדול.

דערפון איז מובן, אַז כשם ווי אין בחי׳ כה״ג שלמעלה איז ניט שייך קיין טומאה כלל (כנ״ל ס״ה), עד״ז איז עס אויך בנוגע צו אידן מצד בחי׳ כה״ג וואָס אין זיי. [וע״ד הידוע [27] אַז בחי׳ יחידה פון אַ אידן, קען קיין טומאה ניט „אָנרירן“].

זעט מען פון דעם, דעם גודל הַחביבות פון אידן וואָס דריקט זיך אויס אין דעם „כל מלבושי אגאלתי“: בנוגע צו עצם הנשמה, איז מלכת־חלה ניט שייך דער ענין פון חטא (וטומאה), ובמילא, אויך ניט דער ענין פון גלות און אגאלתי; דער ענין הטומאה והגלות איז בלויז אין די כחות הגלויים — און פונדעסטוועגן וועט זיך דער אויבערשטער, כביכול, „מטמא“ זיין בכדי אַרויסנעמען פון גלות די כחות הגלויים פון אידן, ווייל אויך זיי קען ער, כביכול, ניט איבערלאָזן אין גלות [28] און ער לייזט אויס אַלע אידן מיט אַלע זייערע ענינים בגאולה האמיתית והשלימה ע״י משיח צדקנו בב״א.

(ממאמר ושיחת ש״פ אמור, תשכ״ד)

---

25) יתרו יט, ו.

26) ודלא כבמכילתא שם.

27) ראה בארוכה ד״ה יהי ה״א עמנו השי״ת פכ״ג. ובכ״מ. וראה גם תניא ספכ״ד. היום יום ע׳ יט.

28) ראה שמו״ר פט״ו, ה: להניח תרומתי אי אפשר.